

Voor kunstenaars, door kunstenaars

Broodfonds Tantoe Spang

Doorbetaling bij ziekte zat er voor zelfstandig ondernemers vroeger niet in: wie ziek werd, moest aanspraak maken op een eigen financiële buffer of een arbeidsongeschiktheidsverzekering. Daarvan maken weinig zzp'ers gebruik, mogelijk vanwege de hoge kosten: volgens CBS-cijfers had slechts 19 procent van alle zelfstandigen in 2016 zo'n verzekering en maakten zzp'ers in de cultuursector hier het minste gebruik van (CBS 2018). Het alternatief lijkt populairder: een broodfonds, opgericht door zelfstandigen. In 2018 telde Nederland er zo'n 425, ruim twee keer zo veel als twee jaar daarvoor (Nu.nl 2016). Zelfstandigen kunnen zelf een broodfonds oprichten of zich aansluiten bij een bestaand broodfonds. Het reglement bepalen de leden zelf. Ze leggen maandelijks een bedrag ('schenking') in om een gezamenlijke buffer op te bouwen waar men bij ziekte aanspraak op kan maken. Solidariteit, vertrouwen en betrokkenheid staan centraal. Een broodfonds telt twintig tot vijftig leden. Twintig is voldoende om direct één zieke te ondersteunen, meer dan vijftig werkt afstand en anonimiteit in de hand, aldus Broodfonds.nl, een initiatief van Haiko Liefmann, Biba Schoenmaker en André Jonkers, die in 2006 het eerste collectieve broodfonds oprichtten.

Veel leden uit de creatieve sector

'Het idee van een broodfonds sprak me aan,' zegt fotograaf en Zilveren Camera-winnaar Dingena Mol (56), die onder meer voor *Het Parool* werkt. Ze zit sinds de oprichting in 2016 bij een Amsterdams broodfonds, Tantoe Spang. 'Het is fijn de zekerheid te hebben dat je bij ziekte niet meteen in financiële problemen komt. In een broodfonds is dat sympathiek en persoonlijk geregeld. Je kunt alleen voorgedragen worden en ziet elkaar

tijdens vergaderingen.' Met vijftig leden is het maximaal aantal van Tantoe Spang bereikt en er is steevast een wachtlijst. Veel leden werken in de creatieve sector. Op de ledenlijst staan onder anderen een musicus en producer, filmmaker, scenarist en scriptcoach, vormgever en illustrator, een andere fotograaf, theaterkostuumontwerper, beeldend kunstenaar en coaches en trainers. 'Het is voor iedere freelancer van belang verzekerd te zijn tegen arbeidsongeschiktheid, maar dat mijn broodfonds zo veel creatieven telt, kan ook goed zijn voor je netwerk. Je kunt van elkaar leren en er kunnen samenwerkingen ontstaan.' Toch is een groep van vijftig mensen net te groot om elkaar goed te leren kennen tijdens vergaderingen, vindt Mol. 'Daarom ga ik voorstellen voortaan elke vergadering te beginnen met een korte presentatie waarin enkele leden vertellen waarmee ze zich bezighouden. Daar is nu, na het bespreken van financiële stukken, zieken en nieuwe leden, geen ruimte voor.'

Niet zomaar ziek melden

Sommige broodfondsen stellen voorwaarden aan het ondernemerschap om lid te worden: zzp'ers moeten bijvoorbeeld minstens een jaar voor zichzelf werken of een minimumwinst genereren. Zo niet bij Tantoe Spang. 'Het bijwonen van minstens twee vergaderingen is de enige harde eis. En je moet natuurlijk niet ziek zijn bij aanmelding.' Een medische controle is er niet, maar de vertrouwensbasis moet voorkomen dat zieken zich aanmelden en onterechte ziekmeldingen weren. 'Iedereen kent elkaar via via. En meld je je ziek, dan wordt er een vinger aan de pols gehouden: de bestuursleden hebben nauw contact met degene die zich heeft ziek gemeld en soms gaan leden op ziekenbezoek. Wie de boel

Dingena Mol.
Fotografie:
Dingena Mol

voor de gek houdt, kan uit het broodfonds worden gezet.'

Naast de maandelijkse 10 euro contributie kiezen leden zelf het bedrag waarvoor ze zich verzekeren. Daarvoor bestaat een overzicht van schenkingsniveaus:¹ voor een inleg van het laagste bedrag, 33,75 euro per maand, krijg je maandelijks 750 euro uitgekeerd bij ziekte. De hoogste maand-inleg is 112,50 euro, waarvoor je een maand-uitkering van 2500 euro krijgt. Bij ziekte wordt maximaal twee jaar doorbetaald. 'Zit er genoeg in de kas om iedereen bij ziekte twee jaar maximaal uit te betalen, bijvoorbeeld doordat er nooit iemand ziek is geworden, dan krijg je het te veel betaalde bedrag teruggestort.' Broodfondsleden hebben er dus baat bij zich alleen ziek te melden als ze echt niet meer kunnen werken. 'Al doe je dat als zzp'er sowieso,' zegt Mol. 'Toen ik nog in loondienst werkte, bleef ik bij een griepje sneller

thuis dan nu. Er moet echt iets aan de hand zijn, wil ik nee zeggen tegen een klus. Ik wil geen opdrachtgevers teleurstellen en leuke opdrachten mislopen.'

Benefiet

Mol heeft nooit aanspraak hoeven maken op uitbetaling, maar kent wel mensen die ziek werden. 'Tijdens een vergadering meldde iemand zich ziek: haar enige zoon was plotseling overleden. Hartverscheurend. Ik ben blij dat ze via het broodfonds financieel geholpen kon worden.' Het belang van een arbeidsongeschiktheidsvoorziening voor zzp'ers kreeg drie jaar geleden veel aandacht, toen grafisch ontwerper Lars de Beer na een mountainbikeongeluk vanaf zijn schouders verlamd raakte. Hij was net begonnen als free-ancer en had geen arbeidsongeschiktheidsverzekering. Zijn vrienden organiseerden een benefiet om geld in te zamelen voor zijn revalidatie: Paddle for Lars. 'Ik fotografeerde dat evenement voor de krant,' herinnert Mol zich. 'Heel heftig wat hem is overkomen. Misschien heeft dat er onbewust aan bijgedragen dat ik over lidmaatschap van een broodfonds begon na te denken.'

Kunstenaars en andere zelfstandigen die dit ook overwegen, kunnen voor meer informatie terecht bij De BroodfondsMakers Coöperatie (broodfonds.nl). •

Literatuur

- CBS (2018) 'Minder zzp'ers verzekerd tegen arbeidsongeschiktheid'. Op: www.cbs.nl, 25 mei. (www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2018/21/minder-zzp-ers-verzekerd-tegen-arbeidsongeschiktheid)
- Nu.nl (2016) 'Aantal broodfondsen voor zelfstandigen groeit sterk'. Op: www.nu.nl, 23 juni. (www.nu.nl/zzp/4282345/aantal-broodfondsen-zelfstandigen-groeit-sterk.html)

Noot

- 1 Onder andere te vinden op www.broodfonds.nl/hoe_het_werkt

Kim van der Meulen
is freelance journalist
en schrijft over kunst,
media en cultuur